

Protestantse gemeente Leidsche Rijn

Zondag 20 september 2020

Preek van ds Marije Karreman

Bijbellezing Mattheus 20:1-16 en Jona 3: 10, 4:1-4

Gemeente van Jezus,

Een klein fragment lezen we vandaag, uit dat fascinerende verhaal over Jona, de profeet. Het verhaal is me vroeger verteld, als kind speelde mijn vader in de musical Jona, daarin klonk een lied: maak u op en ga naar Ninevé – en ik dacht dan dat het echt over opmaken ging, ook het liedje van Elly en Rikkert popt al snel op: Jona, Jona, ga naar Ninevé – ik wil niet! En ruim twee en een half jaar geleden was ik bij een Godly Play vertelling van dit verhaal, waarbij na afloop de vraag werd gesteld: waar in dit verhaal gaat het over jou? En toen stond ik dus op het punt om te vertrekken, uit Den Haag, naar Leidsche Rijn... Was ik een profeet die wegliep of één die haar roeping volgde? Die puzzel mocht ik zelf oplossen. Je weet inmiddels hoe dat is afgelopen. Jona, is een gelovig man, en hij wordt geroepen door God om op weg te gaan naar Ninevé, die grote stad. 'Klaag de mensen aan die er wonen, het kwaad dat ze elkaar aan doen kan ik niet langer aanzien.' Jona vlucht voor zijn roeping. Hij vertrekt per schip de andere kant op. Maar er steekt een storm op, de bemanning raakt in doodsangst: is God soms tegen ons? En dan biecht Jona de reden van zijn vlucht op, en, zegt hij: gooi mij maar overboord. Wonder boven wonder overleeft Jona. En hij gaat alsnog, naar Ninevé. 'Ninevé zal worden weggevaagd!' Roept hij, 'omdat jullie je misdragen!' En de reactie mag er zijn: de mensen geloven hem, en ze geloven God, ze hullen zich in boetekleden, zelfs de koning roept op tot een ander leven. En God grijpt niet in, Ninevé blijft bestaan. Jona ziet dit allemaal gebeuren. En hij wordt bloedchagrijnig. 'Ach, Heer, heb ik het niet gezegd toen ik nog thuis was? Daarom wilde ik naar Tarsis vluchten. Ik wist het wel: u bent een God, die genadig is, liefdevol, geduldig en trouw, tot vergeving bereid... Laat mij maar sterven...' De Heer antwoordt hem: 'Is het terecht dat je zo boos bent?' Het zou een vraag kunnen zijn van je therapeut. 'Waar komt die boosheid nu vandaan, Jona?'

Ik las zo'n mooie uitleg bij dit verhaal van Tom Naastepad. Hij spreekt over de blinde vlek van de beroepsgelovige. Juist trouwe gelovigen kunnen een blinde vlek hebben voor Gods goedheid, ze weten namelijk niet alleen dat hij goed is, maar ze denken nog veel meer te weten. Bout gesteld: Ze denken te weten wie slecht zijn, en dat ze dat zélf niet zijn. Maar God is goed. En genadig. En soms is dat onverdraaglijk, en onnavolgbaar. Die *amazing grace* van God is prachtig en wordt bezongen, maar oh wat kan het irritant zijn.

Een vergelijkbare reactie als die van Jona, vinden we bij de werkers in de wijngaard. Ook al zo'n fascinerend verhaal. Bekend, maar o zo prikkelend. Je moet je voorstellen dat het in Jezus' tijd er inderdaad zo aan toe ging dat er mensen op de markt stonden te wachten op werk, en die werden opgepikt door een werknemer van de landeigenaar die bijvoorbeeld in de oogsttijd nog wel wat extra krachten kon gebruiken. In deze vertelling van Jezus is het de landeigenaar zelf, die meerdere keren naar het marktplein toekomt en de mensen zoekt die in zijn wijngaard willen werken. Hij blijft terugkomen, hij blijft mensen zoeken, die werk kunnen gebruiken.

Tot vijf keer toe. Als dan de avond valt laat hij zijn rentmeester de betalingen doen. Iedereen krijgt wat met hen is afgesproken, het loon voor één dag, zodat iedereen naar huis kan gaan en genoeg geld heeft om eten te kopen. Als de rentmeester begint met de laatsten, die slechts een uurtje hebben gewerkt, krijgen zij het afgesproken loon, voor een dag. Uiteindelijk krijgt iedereen dat. Maar dat wekt de woede op van hen die de hele dag hebben gewerkt. Ze beklagen zich bij de landeigenaar. U behandelt de laatsten net zoals ons, terwijl zij slechts één uurtje en wij de hele in de brandende zon hebben gewerkt! 'Zet het kwaad bloed dat ik goed ben?' is de reactie van de landeigenaar? 'Mag ik met mijn geld niet doen wat ik wil?' Je moet bedenken dat deze vertelling niet begint met: in elk bedrijf zou je als volgt te werk moeten gaan... als dat zo zou zijn, dan zouden de vakbonden overuren draaien – het verhaal gaat niet over werk, en goed werkgeverschap. Nee, het gaat over het koninkrijk der hemelen. Op welke gronden ontvangt God mensen in zijn koninkrijk? Wie nodigt hij uit? Wie hebben er een streepje voor? *God nodigt iedereen uit. En niemand heeft een streepje voor. Hij wil goed zijn voor iedereen.*

Even vóór deze vertelling van Jezus had Petrus een vraag gesteld. Niet over de onderlinge verhoudingen, zoals we twee weken geleden zagen. Maar nu over de beloning die op hen wachtte. Hij vroeg: 'Wij hebben alles achtergelaten en zijn u gevolgd. Waar kunnen wij naar uitzien?' Wacht er een extra beloning? Jezus reageert begripvol. Zij die alles achterlaten zullen nog veel meer ontvangen en deel krijgen aan het eeuwige leven. Maar daarna volgt deze vertelling. Waarin blijkt dat volgorde van binnenkomst, of van inzet, niet telt. 'Want vele laatsten zullen de eersten zijn, en vele eersten de laatsten.' Met andere woorden. Het gaat niet om goed gedrag van mensen, maar om Gods goedheid. Het gaat erom dat wij van niets anders weten, dan dat God goed is. Dat Hij naar mensen kijkt, hen opzoekt, en erbij haalt en hen opneemt in zijn Koninkrijk, in zijn nabijheid. Het gaat erom dat wij, geraakt door de goede God, ook zelf goed proberen te zijn, genadig, liefdevol, geduldig en tot vergeving bereid. Of zoals Paulus het stelt, en ook hij doet dat vrij stevig: 'Door zijn genade bent u nu immers gered, dankzij uw geloof. Maar dat dankt u niet aan uzelf; het is een geschenk van God en geen gevolg van uw daden, dus niemand kan zich erop laten voorstaan. Want hij heeft ons gemaakt tot wat wij nu zijn: in Christus Jezus geschapen om de weg te gaan van de goede daden die God mogelijk heeft gemaakt.' (Efeze 2:8-10).

Het is stevig gesteld, door Paulus. En ook Tom Naastepad schudt ons wakker met zijn opmerking, over de blinde vlek van de trouwe gelovigen... die Gods goedheid denken te kennen en nog veel meer weten – ... Maar tegelijk is dit een bevrijdend perspectief. We zitten niet in een wedstrijd, waar de één beter is dan de ander, nee, we bevinden ons in een wijngaard, in een tuin, waar iederéén geniet van Gods goedheid. Waar iederéén mee mag doen en welkom is. Waar geen klassement ertoe doet. Er wordt wel gewerkt, er is genoeg te doen, maar iedereen is gelijkwaardig aan elkaar.

Jezus zal zijn leerlingen op het oog hebben gehad, bij deze vertelling. Mattheus neemt dit verhaal op in zijn evangelie met de gemeente in gedachte. *En wat betekent het voor ons? Voor onze gemeente? Voor ons geloof? Mij helpen deze verhalen om steeds opnieuw mijn eigen motivatie tegen het licht te houden. Om mijn eigen*

intenties zuiver te houden. Ik wil zeker geen knarsetandende Jona worden. Geen bozige en jaloerse werknemer in de wijngaard.

Nee, ik wil leren kijken door Gods ogen. En dat is mijn gebed voor ons, als individuen en als gemeente. *'God, leer ons naar onszelf én naar elkaar te kijken door uw ogen. Leer ons samen te werken en samen te genieten van uw goedheid.'* Want God is genadig, liefdevol, geduldig en trouw, en altijd tot vergeving bereid. Amen